

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-1-2>

УДК 338.48:330.15

JEL Q25, Q26, Q30, Q32

Ф. Я. Кіптач

кандидат географічних наук, старший науковий співробітник
відділу регіональної екологічної політики та
природокористування ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України», м. Львів

e-mail: kiptach@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6043-5792>

ПРИРОДНО-РЕСУРСНІ ЧИННИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Визначено природно-ресурсні домінанти для оцінювання конкурентних переваг туристично-рекреаційної сфери та забезпечення розвитку санаторно-курортної та туристично-відпочинкової діяльності. Проаналізовано та оцінено природно-ресурсний потенціал забезпечення санаторно-курортної діяльності у Львівській, Закарпатській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях за показниками балансових запасів підземних мінеральних і термальних вод, лікувальних пелоїдів та озокериту. Обрано пріоритетні природно-ресурсні домінанти для оціночної характеристики туристично-відпочинкової діяльності: ліси, гірські місцевості, об'єкти природно-заповідного фонду, природні об'єкти Світової спадщини, річкова мережа, озера, ставки та водосховища, об'єкти полювання. Результати аналізу засвідчили, що Карпатський регіон є привабливим для розвитку багатьох видів туристично-відпочинкової діяльності. Наголошується, що особливу увагу потрібно зосередити на задоволенні туристично-рекреаційних потреб населення України та зарубіжних країн шляхом продукування і реалізації відповідних послуг на основі цих потреб. Водночас в умовах економічної конкурентності важливим є уміння адаптуватися до змін динамічного конкурентного середовища шляхом розширення номенклатури послуг завдяки поєднанню санаторно-курортної та туристично-відпочинкової діяльності.

Ключові слова: Карпатський регіон, природні умови, природні ресурси, туристично-рекреаційна сфера, санаторно-курортна діяльність, туристично-відпочинкова діяльність, моніторинг, конкурентні переваги.

Kiptach F. Ya. NATURAL RESOURCE FACTORS IN THE COMPETITIVENESS OF THE TOURISM AND RECREATION SECTOR OF THE CARPATHIAN REGION OF UKRAINE

The article identifies the natural resource dominants for assessing the competitive advantages of the tourism and recreation sector and ensuring the development of sanatorium, resort, and tourist and recreational activities. It analyzes and evaluates the natural resource capacity of sanatorium and resort activities in the Carpathian region in terms of balance reserves of underground mineral and thermal waters, therapeutic peloids, and ozokerite. The author reveals that the balance reserves of all underground mineral water deposits in Lvivska oblast amount to 7.658 thousand m³/day, and the balance reserves of the deposits under development amount to 6.440 thousand m³/day. The total amount of underground mineral water reserves with different chemical and therapeutic properties in Zakarpatska oblast is 4.215 thousand m³/day and in the subsoil of Chernivetska oblast – 0.748 thousand m³/day. Approved operational reserves of mineral water in Ivano-Frankivska oblast are 0.259 thousand m³/day. In general, the explored balance reserves of underground mineral waters in the Carpathian region amount to 12.880 thousand m³/day, thermal waters – 0.871 thousand m³/day, therapeutic peloids – 239.546 thousand m³, and ozokerite – 113.679 thousand tons. The author selects the priority natural resource dominants for the assessment of tourist and recreational activities: forests, mountainous areas, nature reserve fund objects, natural World Heritage sites, river basins, lakes, ponds, reservoirs, and hunting sites. The article shows that the Carpathian region is characterized by high average forest cover (41.3 %) and mountainous areas (41.8 %), a significant number of nature reserve sites (1,782 units with a total area of 706.2 thousand hectares), one natural world heritage site, high average density of the river basin (1.129 km/km²), a small area of lakes, ponds, and reservoirs (36.9 thousand hectares), and an average number of licenses issued for hunting for ungulates (49.8 thousand heads), fur-bearing animals (171.8 thousand heads), and game birds (827.4 thousand heads). The results of the analysis show that the region is attractive for many types of tourist and recreational activities and their development.

Keywords: Carpathian region, natural conditions, natural resources, tourism and recreation sector, sanatorium and resort activities, tourist and recreational activities, monitoring, competitive advantages.

Постановка проблеми. Туристично-рекреаційна сфера в Карпатському регіоні України характеризується різноманітністю природних умов і ресурсів для надання лікувально-оздоровчих і туристично-відпочинкових послуг. Тому дуже важливо визначити пріоритетні природно-ресурсні домінанти для оцінювання конкурентних переваг туристично-рекреаційної сфери та забезпечення розвитку санаторно-курортної та туристично-відпочинкової

діяльності як в літні, так і зимові періоди. Результати такого оцінювання висвітлять нереалізований потенціал розвитку туристично-рекреаційної діяльності для задоволення потреб внутрішнього та міжнародного ринків.

Аналіз останніх досліджень. Туристично-рекреаційна сфера регіону як об'єкт дослідження конкурентоспроможності розглянута в праці П. В. Жука [1]. Частково природно-ресурсний потенціал

забезпечення санаторно-курортної і туристично-відпочинкової діяльності в областях Карпатського регіону висвітлено в наукових публікаціях [2; 3; 4], регіональних доповідях про стан природного середовища областей, стратегіях розвитку Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької областей на 2021-2027 рр. У статті доповнено природно-ресурсні домінанти для оцінювання конкурентних переваг туристично-рекреаційної сфери та забезпечення розвитку санаторно-курортної та туристично-відпочинкової діяльності.

Метою статті є визначення та характеристика природно-ресурсних домінант конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України.

Основні результати дослідження. Туристично-рекреаційна сфера в Карпатському регіоні є потужним стимулятором таких галузей економіки, як лісове й сільське господарство, будівництво, транспорт і зв'язок, виробництво товарів і споживання їх, санаторно-курортне лікування тощо. Це своєрідний каталізатор соціально-економічного розвитку регіону та його конкурентних переваг. Тому дуже важливо визначити пріоритетні природно-ресурсні домінанти для оцінювання конкурентних переваг туристично-рекреаційної сфери та забезпечення розвитку санаторно-курортної та туристично-відпочинкової діяльності як у літні, так і зимові періоди.

Санаторно-курортна діяльність у Карпатському регіоні характеризується різноманітністю бальнеологічних ресурсів для надання лікувально-оздоровчих і туристично-лікувально-оздоровчих послуг (поза межами санаторіїв і курортів). Найбільші балансові запаси підземних мінеральних вод зосереджені у Львівській та Закарпатській областях, а дещо менші – у Чернівецькій та Івано-Франківській. У межах Львівської області нараховують 29 родовищ видобування мінеральних вод. Крім того, 35 родовищ перебувають на стадії розроблення. Балансові запаси всіх родовищ підземних мінеральних вод становлять 7,658 тис. м³/добу, а балансові запаси родовищ, що розробляються – 6,440 тис. м³/добу. До основних типів мінеральних вод належать вуглекислі, сульфідні, залізисті, йодові, бромні, борні, кременісті, води з підвищеним вмістом органічних речовин типу «Нафтуся» та води без специфічних компонентів. Прогнозні ресурси мінеральних вод становлять 101,9 тис. м³/добу, зокрема води без специфічних компонентів (гідромінеральна база для фасованої води) – 27,3 тис. м³/добу. Попередньо оцінені запаси становлять 37,6 тис. м³/добу, зокрема води без специфічних компонентів – 26,8 тис. м³/добу. До категорії унікальних віднесені Трускавецьке, Східницьке та Моршинське родовища, де функціонують шість курортів [5; 6]. Державний баланс ураховує лише Великолюбінське родовище торф'яних лікувальних грязей і мулів мінеральних розвіданих (балансові запаси становлять 204,488 тис. м³) [5] і Бориславське родовище озокериту з промисловими запасами 113,679 тис. т за категоріями А+В+С₁ [6]. Від початку 90-х років ХХ ст. обсяги видобування озокериту зменшувалися, а в 1995 р. воно було припинено зовсім. На території Закарпатської області розвідано та освоєно 38 родовищ і понад 360 джерел підземних мінеральних вод з різними хімічними та лікувальними властивостями. Сумарний обсяг запасів

становить 4,215 тис. м³/добу, а обсяги використання – у середньому 10-15% загальних обсягів ресурсів. До основних типів мінеральних вод належать гідрокарбонатні натрієві, гідрокарбонатні сульфідні, кальцієво-магнієві, сульфідні, миш'яковисті та кременієві. Найбільш ефективно використовують Полянське, Свалявське, Голубинське родовища Свалявського району, Шаянське Хустського району (видобуток підземних мінеральних вод становить близько 45-60%). Незначною мірою – Соймівське Міжгірського району, Дравецьке Ужгородського району та Драгівське Хустського району (видобуток становить близько 3-7%). Балансові запаси термальних підземних мінеральних вод у Берегівському родовищі оцінено в 0,871 тис. м³/добу, водночас цей показник Косинського родовища не оцінено [7; 8]. У надрах Чернівецької області відомо понад 60 родовищ мінеральних вод, але паспортизовано всього 43 джерела, які за дебетом і якістю придатні для промислового освоєння. Сумарний обсяг запасів становить 0,748 тис. м³/добу. До основних типів мінеральних вод належать хлоридно-натрієві, гідрокарбонатно-натрієво-магнієво-кальцієві, сірководнево-хлоридно-натрієві та бромно-хлоридно-кальцієві з дебетом від 15 тис. л до 900 тис. л за добу. На базі мінеральних джерел працюють близько 40 цехів з розливу столової води та Будинецький завод мінеральної води в Сторожинецькому районі. Особливо цінним є Брусницьке родовище мінеральних вод, представлене сірководневими водами типу «Мацеста» із загальною концентрацією сірководню від 50 до 300 мг / л і лікувально-питною водою типу «Єсентуки-4», що містить содові гідрокарбонатно-хлоридно-натрієві компоненти з мінералізацією в межах 2,4-6,6 мг / л [9]. У надрах Івано-Франківської області затверджені експлуатаційні запаси мінеральних вод у 14 родовищах, які становлять 0,259 тис. м³/добу. До основних типів мінеральних вод належать води без специфічних компонентів, а також вуглекислі, бромисті та йодовані води [10; 11]. На півночі області розвідано Черченське родовище лікувальних грязей з балансовими запасами 35,058 тис. м³ [11].

Загалом у Карпатському регіоні України розвідані балансові запаси підземних мінеральних вод за описаними даними становлять 12,880 тис. м³/добу, термальних – 0,871 тис. м³/добу, лікувальних пелоїдів – 239,546 тис. м³, озокериту – 113,679 тис. т. За своїми лікувальними властивостями найбільш цінними є підземні мінеральні води зі специфічними компонентами та властивостями: борна, кременіста, вуглекисла, вуглекисла борна, вуглекисла залізна, вуглекисла йодно-бромна, вуглекисла кременіста та вуглекисла миш'яковиста (Закарпатська область), з підвищеною концентрацією органічних речовин (Івано-Франківська та Львівська області), йодно-бромна борна (Закарпатська та Івано-Франківська області), сульфідна (Закарпатська, Львівська та Чернівецька області) [12].

Туристично-відпочинкова діяльність у Карпатському регіоні України базується на використанні місцевих природних умов і ресурсів, що володіють властивостями привабливості для туристів і відпочивальників. Кожному з видів туристично-відпочинкової діяльності, що здебільшого орієнтована на туристичні подорожі відпочинкового, розважального, пізнавального, спортивного характеру тощо, притаманні ті чи інші

природні атракції. Для оціночної характеристики обрано пріоритетні природно-ресурсні домінанти: лісистість, гірські місцевості, об'єкти природно-заповідного фонду, природні об'єкти Світової спадщини, річкова мережа, озера, ставки та водосховища, об'єкти полювання. Для Карпатського регіону характерні: а) високі середні показники лісистості території (41,3%). Серед областей перше місце посідає Закарпатська обл. (56,7% (найвищий показник в Україні)), друге – Івано-Франківська (45,7), третє – Львівська (31,8), четверте – Чернівецька обл. (30,9%) (розраховано за [13]); б) наявність гірських територій. Середній показник по регіону становить 41,8%, зокрема в Закарпатській обл. – 75%, Івано-Франківській – 50%, Чернівецькій – 25%, Львівській обл. – 17% [8; 9; 11; 14]; в) значна кількість об'єктів природно-заповідного фонду (1782 од. загальною площею 706,2 тис. га), зокрема в Івано-Франківській і Закарпатській областях розміщено 526 (223,8 тис. га) і 503 (197,9 тис. га) об'єктів [15]; г) наявність природних об'єктів Світової спадщини. На 2023 р. до них віднесено первісні букові ліси Карпат, переважно в межах Закарпатської та частково – Івано-Франківської областей, а також дубово-соснові ліси на Розточчі (Львівська область) [16]; д) висока щільність річкової мережі на території Карпатського регіону, особливо в гірській його частині. Середній показник по регіону становить 1,129 км / км², у Закарпатській обл. він є найвищим – 1,535 км / км², в Івано-Франківській дещо меншим – 1,124, а в Чернівецькій і Львівській областях – 1,107 і 0,749 км / км² відповідно (розраховано за [15]); е) площа озер, ставків і водосховищ у Карпатському регіоні є незначною, особливо в гірській його частині, і становить 36,9 тис. га. У Чернівецькій області водні об'єкти займають 16,6 тис. га, Львівській – 13,5, Івано-Франківській – 5,2, у Закарпатській області – 1,6 тис. га [15; 17]; д) тимчасові сезонні виїзди на територію мисливських угідь охоплюють полювання на ліцензовані види диких копитних тварин, хутрових звірів і пернатої дичини. На 2020 р. у межах території мисливських угідь Карпатського регіону було видано ліцензії для добування 49,8 тис. голів копитних тварин, 171,8 тис. голів хутрових звірів і 827,4 тис. голів пернатої дичини. Найбільшу кількість дозволів на добування копитних тварин (19,7 тис. голів), хутрових звірів (70,7) і пернатої дичини (289,7 тис. голів) отримали мисливці Львівської області, дещо менше – мисливці Закарпатської (13,4; 45,2 і 189,3 тис. голів відповідно). Невелику кількість об'єктів полювання зареєстровано в Івано-Франківській (9,3 тис. голів копитних тварин, 34,5 тис. голів хутрових звірів і 212,7 тис. голів пернатої дичини) і Чернівецькій (7,4 тис. голів копитних тварин, 21,4 тис. голів хутрових звірів і 135,7 тис. голів пернатої дичини) областях [18].

Отже, для Карпатського регіону характерно різноманіття сприятливих природних умов і ресурсів у поєднанні з унікальними ландшафтними місцевостями, що значно переважає інші регіони України в аспекті формування та розвитку туристично-рекреаційної сфери.

Висновки. За результатами дослідження можна зробити низку висновків.

1. Львівська область характеризується наявністю значної кількості родовищ і балансових запасів лікувальних пелоїдів (торф'яні лікувальні грязі та мули мінеральні) та озокериту, балансових запасів лікувальних підземних мінеральних вод різних типів,

об'єктів природно-заповідного фонду, привабливих ландшафтів (лісистих, гірських, передгірських і рівнинних), а також густої річкової мережі (як гірської, так і рівнинної), можливостей щодо полювання на копитних тварин, хутрових звірів і пернату дичину в межах території мисливських угідь. Загалом природні умови та ресурси забезпечують області суттєві конкурентні переваги в наданні лікувально-оздоровчих і туристично-лікувально-оздоровчих і туристично-відпочинкових послуг.

2. У Закарпатській області визначено домінування таких природних умов і ресурсів: лісистості, гірських місцевостей з високоатраактивними ландшафтами, привабливими для багатьох видів туристично-відпочинкової діяльності, об'єктів природно-заповідного фонду, лікувальних підземних мінеральних вод і підземних термальних вод, густої річкової мережі, а також можливості полювання на копитних тварин, хутрових звірів і пернату дичину в межах території мисливських угідь. Тут зареєстровано природний об'єкт Світової спадщини «Букові праліси Карпат». Таке поєднання природних умов і ресурсів забезпечує суттєві конкурентні переваги в туристично-рекреаційній діяльності не тільки в регіоні, а й у загальнодержавному вимірі.

3. В Івано-Франківській області конкурентні переваги в туристично-рекреаційній сфері забезпечують такі домінантні індикатори природних умов і ресурсів: лісистість, гірські місцевості з високоатраактивними ландшафтами, привабливими для багатьох видів туристично-відпочинкової діяльності (особливо для розвитку гірськолижного туризму), об'єкти природно-заповідного фонду, лікувальні пелоїди та густа річкова мережа. Область є привабливою для розвитку багатьох видів туристично-відпочинкової діяльності.

4. Природні умови та ресурси Чернівецької області загалом сприяють розвитку туристично-рекреаційної сфери, зокрема туристично-відпочинковій та туристично-відпочинково-лікувальній діяльності. Насамперед це зумовлено такими природними чинниками, як лісистість, гірські місцевості з високоатраактивними лісовими ландшафтами та об'єктами природно-заповідного фонду, густа річкова мережа, частково – лікувальні мінеральні води.

5. Хоча природно-ресурсний потенціал розвитку туристично-рекреаційної сфери в Карпатському регіоні достатньо вагомий не тільки в українському, а й в європейському вимірі, через складне становище економіки держави, яке передусім спричинено військовою агресією з боку російської федерації, сьогодні практично призупинені геологорозвідувальні та пошукові роботи з оцінювання балансових запасів природних ресурсів за категоріями для забезпечення туристично-рекреаційної діяльності в регіоні, а також з моніторингу темпів та обсягів використання і відтворення власної мінерально-сировинної бази.

6. Конкурентоспроможність туристично-рекреаційної сфери базується на використанні місцевих природних умов і ресурсів, які є основою розвитку санаторно-курортної і туристично-відпочинкової діяльності. У цьому аспекті особливу увагу належить зосередити на задоволенні туристично-рекреаційних потреб населення, передусім Карпатського регіону та інших регіонів України, а також зарубіжних країн, шляхом продукування і реалізації на основі цих потреб

відповідних послуг. Водночас сьогодні важливим є уміння адаптуватися до змін динамічного конкурентного середовища шляхом розширення номенклатури послуг завдяки поєднанню санаторно-курортної та туристично-відпочинкової діяльності.

Список використаних джерел

1. Жук П. В. Туристично-рекреаційна сфера регіону як об'єкт дослідження конкурентоспроможності. *Регіональна економіка*. 2022. № 2(104). С. 17-24. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2022-2-2>

2. Кіпчач Ф. Я. Природно-ресурсний потенціал забезпечення санаторно-курортної діяльності в Карпатському регіоні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*: зб. наук. пр. 2022. Вип. 5(157). С. 38-43. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-5-6>

3. Кіпчач Ф. Я. Природно-ресурсний потенціал забезпечення туристично-відпочинкової діяльності в областях Карпатського регіону України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*: зб. наук. пр. 2023. Вип. 1(159). С. 48-51. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-1-8>

4. Кіпчач Ф. Я., Кравців С. С. Природно-ресурсні чинники в оцінці конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України. *Регіональна економіка*. 2023. № 3(109). С. 93-100. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-3-8>

5. *Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Львівській області в 2020 році*. Львів, 2021. URL: https://drive.google.com/file/d/1g1A3DRr3QeH1kESZ_VQmh4TKGC8FMDQI/view

6. *Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років*. Львів, 2020. URL: <https://loda.gov.ua/documents/49999>

7. *Доповідь про стан навколишнього природного середовища Закарпатської області за 2022 рік*. Ужгород, 2023. 146 с. URL: https://ecozakarpat.gov.ua/wp-content/nd/Zakarpat_rehdop_za_2022.pdf

8. *Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021-2027 років*. Ужгород, 2019. 154 с. URL: https://oda.carpathia.gov.ua/sites/default/files/imce/19122_8_rsr_2027.pdf

9. *Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Чернівецькій області за 2022 рік*. Чернівці, 2023. URL: <https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB.%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%202022.docx>

10. *Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Івано-Франківській області в 2022 році*. Івано-Франківськ, 2023. 134 с. URL: <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu->

[2023/Rehional%CA%B9na%20dopovid%CA%B9%20pro%20stan%20navkolyshn%CA%B9oho%20pryrodo%20seredovyscha%20v%20oblasti%20u%202022%20rotsi.pdf](https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2023/Rehional%CA%B9na%20dopovid%CA%B9%20pro%20stan%20navkolyshn%CA%B9oho%20pryrodo%20seredovyscha%20v%20oblasti%20u%202022%20rotsi.pdf)

11. *Стратегія розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки*. Івано-Франківськ, 2020. 99 с. URL: <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2021/10-06-2021-strategiya-rozvitku-ivano-frankivskoi-oblasti-na-2021-2027-roki.pdf>

12. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2020 році. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*: сайт. 2021. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoring/natsionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-pryrodnogo-seredovyssha-v-ukrayini>

13. *Регіони України 2019*: стат. зб. Ч. I: Київ: Державна служба статистики України, 2019. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/12/zb_ru1ch2019.pdf

14. *Звіт про виконання Стратегії розвитку гірських територій Львівської області на 2018-2022 роки за I півріччя 2018 року*: проєкт. 2018. URL: https://archive.lvivoblrada.gov.ua/UserFiles/Image/docs/proekt/2018/proekt_1130.pdf

15. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища в областях України за 2021 рік. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*: сайт. 2022. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-seredovyssha-v-ukrayini>

16. Спащина ЮНЕСКО в Україні. *Україна Інкогніта*: сайт. 2023. URL: <https://ukrainaincognita.com/unesco>

17. *Водний фонд України: штучні водойми – водосховища і ставки*: довідник / ред. В. К. Хільчевський, В. В. Гребінь. К.: Інтер-прес ЛТД, 2014. 164 с.

18. *Довкілля України 2020*: стат. зб. Київ: Державна служба статистики України, 2021. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Dovk_20.pdf

References

1. Zhuk, P. V. (2022). Turystychno-rekreatsiyna sfera rehionu yak ob"yekt doslidzhennya konkurentospromozhnosti [Regional tourism and recreation domain as an object of competitiveness research]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 104(2), 17-24. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2022-2-2> [in Ukrainian].

2. Kiptach, F. Ya. (2022). Pryrodno-resursnyy potentsial zabezpechennya sanatorno-kurortnoyi diyal'nosti v Karpats'komu rehioni [Natural resources capacity to secure sanatorium and resort activity in the Carpathian region]. In *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine]*: Vol. 157(5) (pp. 38-43). DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-5-6> [in Ukrainian].

3. Kiptach, F. Ya. (2023). Pryrodno-resursnyy potentsial zabezpechennya turystychno-vidpochynkovoyi

diyality v oblastiakh Karpats'koho rehionu Ukrayiny [Natural resources capacity to secure the travel, wellness, and leisure activity in the Carpathian region of Ukraine]. In *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrayiny [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine]*: Vol. 159(1) (pp. 48-51). DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-1-8> [in Ukrainian].

4. Kiptach, F. Ya., & Kravtsiv, S. S. (2023). Pryrodno-resursni chynnyky v otsyntsi konkurentospromozhnosti turystychno-rekreatsiynoyi sfery Karpats'koho rehionu Ukrayiny [Natural resource factors in assessing the competitiveness of the tourism and recreation sector of the Carpathian region of Ukraine]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 109(3), 93-100. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-3-8> [in Ukrainian].

5. *Rehional'na dopovid' pro stan navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha v Lvivs'kiy oblasti v 2020 rotsi [Regional report on the state of the natural environment in the Lviv region in 2020]* (2021). Lviv. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1g1A3DRr3QeH1kESZ_VQmh4TKGC8FMDQl/view [in Ukrainian].

6. *Stratehiya rozvytku L'vivs'koyi oblasti na period 2021-2027 rokiv [Development strategy of the Lviv region for the period 2021-2027]* (2020). Lviv. Retrieved from <https://loda.gov.ua/documents/49999> [in Ukrainian].

7. *Dopovid' pro stan navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha Zakarpats'koyi oblasti za 2022 rik [Report on environmental condition of Zakarpatska oblast in 2022]* (2023). Uzhhorod. Retrieved from https://ecozakarpat.gov.ua/wp-content/nd/Zakarpat_rehdop_za_2022.pdf [in Ukrainian].

8. *Rehional'na stratehiya rozvytku Zakarpats'koyi oblasti na period 2021-2027 rokiv [Regional development strategy of the Transcarpathian region for the period 2021-2027]* (2019). Uzhhorod. Retrieved from https://oda.carpathia.gov.ua/sites/default/files/imce/19122_8_rsr_2027.pdf [in Ukrainian].

9. *Rehional'na dopovid' pro stan navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha u Chernivets'kiy oblasti za 2022 rik [Regional report on the state of the natural environment in Chernivtsi region for 2022]* (2023). Chernivtsi. Retrieved from <https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB.%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%202022.docx> [in Ukrainian].

10. *Rehional'na dopovid' pro stan navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha v Ivano-Frankivs'kiy oblasti v 2022 rotsi [Regional report on environmental condition of Ivano-Frankivska oblast in 2022]* (2023). Ivano-Frankivsk. Retrieved from <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2023/Rehional%CA%B9na%20dopovid%CA%B9%20pro>

[%20stan%20navkolyshn%CA%B9oho%20pryrodoho%20seredovyscha%20v%20oblasti%20u%202022%20rotsi.pdf](https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2021/10-06-2021-strategiya-rozvytku-ivano-frankivskoi-oblasti-na-2021-2027-roki.pdf) [in Ukrainian].

11. *Stratehiya rozvytku Ivano-Frankivs'koyi oblasti na 2021-2027 roky [Development strategy of the Ivano-Frankivsk region for 2021-2027]* (2020). Ivano-Frankivsk. Retrieved from <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2021/10-06-2021-strategiya-rozvytku-ivano-frankivskoi-oblasti-na-2021-2027-roki.pdf> [in Ukrainian].

12. Natsional'na dopovid' pro stan navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha v Ukrayini u 2020 rotsi [National report on environmental condition of Ukraine in 2020] (2021). Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine: Website. Retrieved from <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoring/natsionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-pryrodnogo-seredovyscha-v-ukrayini> [in Ukrainian].

13. *Rehiony Ukrayny 2019 [Regions of Ukraine 2019]*: Statistical publication (2019). Part I. Kyiv: State Statistical Service of Ukraine. Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/12/_ru1ch2019.pdf [in Ukrainian].

14. *Zvit pro vykonannya Stratehiyi rozvytku hirs'kykh terytoriy L'vivs'koyi oblasti na 2018-2022 roky za I pivrichchya 2018 roku [Report on the implementation of the Strategy for the Development of Mountain Territories of the Lviv Region for 2018-2022 for the first half of 2018]*: Project (2018). Retrieved from https://archive.lvivoblrada.gov.ua/UserFiles/Image/docs/proekt/2018/proekt_1130.pdf [in Ukrainian].

15. Rehional'ni dopovidi pro stan navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyscha v oblastiakh Ukrayiny za 2021 rik [Regional report on environment condition of a region of Ukraine in 2021] (2022). Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine: Website. Retrieved from <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-seredovyscha-v-ukrayini> [in Ukrainian].

16. Spadshchyna YuNESKO v Ukrayini [UNESCO heritage in Ukraine] (2023). *Ukraine Incognita*: Website. Retrieved from <https://ukrainaincognita.com/unesco> [in Ukrainian].

17. Khilchevskyy, V. K., & Hrebin, V. V. (Eds.) (2014). *Vodnyy fond Ukrayiny: shuchni vodoymy – vodoshkovyscha i stavky [The Water Fund of Ukraine: artificial reservoirs – reservoirs and ponds]*: Handbook. K.: Inter-press LTD. [in Ukrainian].

18. *Dovkillya Ukrayiny 2020 [Environment of Ukraine 2020]*: Statistical publication (2021). Kyiv: State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/Dovk_20.pdf [in Ukrainian].

Статтю підготовлено в межах виконання відомчої науково-дослідної теми «Конкурентоспроможність туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України: оцінка та шляхи підвищення» (ДР № 0122U002538).

Надійшло 14.02.2024 р.